

در این شماره می خوانید:

- سرمقاله: به بهانه ۱۷ مرداد ماه روز خبرنگار
- معرفی سازمان های آماری بین المللی: مؤسسه آماری یونسکو
- اخبار مرکز آمار ایران در مرداد ۱۳۹۰
- اخبار استان ها
- آیا می دانید؟
- سخن بزرگان
- ارتباط با خوانندگان
- همگام با سرشماری ۹۰

پدید آورندگان

روابط عمومی مرکز آمار ایران
تهران خیابان دکتر فاطمی خیابان رهی معیری پلاک ۱
تلفن: ۸۵۱۰۳۳۶۰ دورنگار: ۸۸۹۶۴۴۷۲
درگاه مرکز آمار ایران: www.amar.org.ir
پست الکترونیک: pr@sci.org.ir

سر دبیر: محمد رضا دوست محمدی
تیمپه خبر: پریسا سرکارانی
عکس: رضا مهر آرا
تیمپه کتنده مطالب: بهاره بدینی و سید حسین طباطبائی
طراحی و گرافیک: علیرضا وطن دوست
همکار این شماره: آقای حلیطه
همکاران استانی: آقای غفران
و خانم ها حکیمی و کرمی

به بهانه ۱۷ مرداد ماه روز خبرنگار

در سال ۱۹۷۸ از سوی سازمان یونسکو (سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد) اعلامیه‌ای راجع به نقش رسانه‌های جمعی در تقویت صلح جهانی و تفاهم بین‌المللی به تصویب رسید. در این اعلامیه، لزوم تربیت اخلاقی و اجتماعی روزنامه‌نگاران مورد تأکید قرار گرفت و مجموعه‌ای از اصول اخلاقی برای روزنامه‌نگاران ارائه و در آن آزادی مبادله اخبار و اطلاعات یک حق اساسی تلقی شده است. خبرنگاران مطبوعات باید تلاش کنند تا اخبار و اطلاعاتی که در اختیار عموم می‌گذارند صحیح، دقیق و معتبر بوده و در صحت اخباری که به دست می‌آورند تحقیق و تعمق کنند. همچنین خبرنگاران نباید حقیقتی را تعمداً تحریف یا مخدوش کنند و هیچ نوع مطلبی را از نظر مردم مکتوم نگه دارند.

با نگاهی به نقش خبرنگاران در امر اطلاع‌رسانی، اهمیت منابع خبری موثق و معتبر به خوبی روشن می‌گردد. چرا که انعکاس اخبار صحیح و معتبر، نیازمند کسب آن اخبار از منابع معتبر است و کسب اخبار معتبر، خبرنگاران را به سمت روابط عمومی سازمان‌ها به عنوان منتشرکننده اخبار درست سوق می‌دهد. زمانی که روابط عمومی‌ها به هر دلیلی از ارائه اخبار سازمان اجتناب کنند و یا منع شده باشند، خبرنگاران با توجه به موقعیت حرفه‌ای خود و الزامی که برای اطلاع‌رسانی دارند، اخبار مربوط به آن سازمان را به نحوی از انحاء کسب و اطلاع‌رسانی خواهند کرد که به علت خلاء حاکم بر جریان اطلاعات، این موضوع زمینه‌ساز انتشار شایعه خواهد بود.

در این میان، نقش حساس روابط عمومی به عنوان بخش رسانه‌ای سازمان و منبع معتبر انتشار اخبار و همچنین نقش دوگانه آن‌ها در حفظ منافع سازمان و پاسخگویی به افکار عمومی، بیشتر آشکار می‌شود و چنانچه هر کدام از این نقش‌ها در سایه نقش دیگر قرار گیرد، روابط عمومی کار خود را از دست خواهد داد. حال چنانچه اطلاعات خروجی از سازمان، خود ماهیتی استراتژیک نظیر آمار و شاخص‌های اقتصادی باشد، این حساسیت به مراتب پررنگتر خواهد بود.

بنابراین روابط عمومی‌ها با چالش‌های متعددی روبه‌رو هستند. از یک سو می‌بایست به دنبال حفظ اعتبار مسئولان و جایگاه سازمان بوده و از سوی دیگر، پاسخگوی نیازهای اطلاعاتی رسانه‌ها باشند. حرکت کردن در بین این دو خط‌کاری است بس دشوار که انجام درست آن، نیازمند تقویت روابط عمومی، استقلال آن و سعه صدر مسئولان سازمانی است.

معرفی سازمان‌های آماری بین‌المللی

مؤسسه آماری یونسکو

مؤسسه آماری یونسکو، شاخه آماری تشکیلات آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد (UNESCO) است. این مؤسسه در سال ۱۹۹۹ به منظور اصلاح ظرفیت‌های آماری یونسکو برای جوابگویی به نیازهای فزاینده اعضا و جامعه بین‌المللی در محدوده وسیع‌تری از آمارهای مطمئن، به روز و مرتبط با برنامه‌ریزی در حوزه آموزش، علوم و فن‌آوری، فرهنگ و ارتباطات تأسیس شد. مقر این مؤسسه در دانشگاه مونترال کانادا می‌باشد.

اهداف این مؤسسه عبارت است از:

- گردآوری حجم وسیعی از آمارهای کیفی برای کمک به کشورهای عضو به منظور تحلیل کارایی و اثربخشی برنامه‌هایشان و اطلاع‌رسانی به سیاست‌گذاران خود
  - تفسیر و گزارش از وضعیت جهانی آموزش، علوم و فنون، فرهنگ و ارتباطات
  - فعالیت‌های مؤسسه شامل موارد زیر می‌باشد:
  - جمع‌آوری آمارهای به روز از سرتاسر دنیا بر اساس روند کیفی مورد قبول و توزیع آن در بین کاربران بر اساس نیازهایشان
  - ایجاد و توسعه چارچوبی روش‌شناسانه و مفهومی برای جمع‌آوری داده‌ها و نمادهای قابل مقایسه بین‌المللی
  - همکاری با کشورهای عضو برای بهبود ظرفیت‌هایشان در جمع‌آوری و تحلیل داده‌های مرتبط با سیاست‌گذاری خود
- علاقه‌مندان برای کسب اطلاعات بیشتر می‌توانند به آدرس اینترنتی زیر مراجعه نمایند:

<http://www.uis.unesco.org>

اخبار مرکز آمار ایران در مرداد ماه ۱۳۹۰

سمینار توجیهی مدیران کل آمار و اطلاعات استانداری های سراسر کشور ویژه سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰ برگزار شد

سمینار توجیهی مدیران کل آمار و اطلاعات و قائم مقام های ستاد های اجرایی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰ استان های کشور، روز سه شنبه ۴ مرداد در مرکز آمار ایران برگزار شد. این سمینار یک روزه با حضور ریاست مرکز آمار ایران، معاونان و جمعی از مدیران و کارشناسان مرکز برگزار گردید. رئیس مرکز آمار ایران، در سخنرانی خود ضمن تبریک اعیاد شعبانیه و فرا رسیدن ماه مبارک رمضان گفت: کاهش فاصله سرشماری عمومی نفوس و مسکن کشور از ۱۰ سال به ۵ سال، علیرغم هزینه هایی که برای دولت دارد، به خاطر نتایج و خروجی های آن از اهمیت خاصی برخوردار است که افزایش اعتماد عمومی، تولید سرمایه اجتماعی، تولید اطلاعات به موقع و همچنین اصالت و ناب بودن این اطلاعات از ویژگی های این خروجی ها به شمار می روند. دکتر آذر در ادامه افزود: حساسیت رسانه ها و افکار عمومی به آمار های منتشره توسط مرکز آمار ایران، همه نشان از اهمیت این آمارها به شرط انتشار به موقع و به روز بودن آنها دارد. وی همچنین بر این نکته تأکید نمود که نتایج حاصل از سرشماری فراتر از آمار های جمعیتی بوده و اطلاعات متعددی را برای برنامه ریزان و پژوهشگران کشور فراهم می سازد و بهتر است که همکاران استانی نیز در این رابطه اطلاع رسانی های لازم را به جامعه انجام دهند. همچنین آقای پارسا، معاون توسعه منابع، پشتیبانی و امور استان های مرکز آمار ایران، با تأکید بر این امر گفت: اطلاعات حاصل از سرشماری به تفکیک ۷۰ قلم اطلاعاتی در حد بلوک و آبادی، بهترین بستر اطلاعاتی را برای پژوهش ها و برنامه ریزی های کشور فراهم می کند که این اطلاعات تنها از طریق سرشماری ها فراهم می شوند.

شایان ذکر است در این سمینار که به منظور ایجاد هماهنگی بیشتر با دفاتر آمار و اطلاعات استانداری های سراسر کشور در رابطه با فعالیت های سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰ برگزار شده بود، مسئولین گروه های سرشماری شامل: تهیه طرح، نظارت و ارزیابی، روابط عمومی، تبلیغات و انتشارات، فناوری اطلاعات و سازماندهی و پشتیبانی به ارائه مباحث مرتبط با فعالیت های خود پرداختند و در پایان، جلسه پرسش و پاسخ با حضور شرکت کنندگان در سمینار برگزار شد.

برگزاری سمینار آموزشی کارشناسان استخراج طرح آمارگیری از مرغداری های صنعتی

سمینار آموزشی کارشناسان استخراج طرح آمارگیری از مرغداری های صنعتی روز شنبه ۸ مرداد ماه برگزار شد. این سمینار یک روزه با حضور کارشناسان دفاتر آمار و اطلاعات استانداری های سراسر کشور و همچنین کارشناسانی از دفتر کشاورزی مرکز آمار ایران برگزار گردید. شایان ذکر است طرح آمارگیری از مرغداری های صنعتی از ۱۱ تیرماه لغایت ۳ مرداد ماه سال جاری به مدت ۲۰ روز کاری به طور همزمان در سراسر کشور اجرا شد.

گردهمایی مسئولان اداری و پشتیبانی و مسئولان امور مالی و ذی حسابان ستاد های اجرایی استانداردهای سراسر کشور در سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰

گردهمایی مسئولان اداری و پشتیبانی و مسئولان امور مالی و ذی حسابان ستاد های اجرایی استانداردهای سراسر کشور در سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰ روز چهارشنبه ۵ مرداد ماه با حضور آقای پارسا معاون توسعه منابع، پشتیبانی و امور استان ها و جمعی از مدیران و کارشناسان معاونت توسعه منابع، پشتیبانی و امور استان های مرکز آمار ایران برگزار شد.

آقای پارسا در سخنان خود، در رابطه با اهمیت سرشماری در کشور گفت: علیرغم وجود اطلاعات اقتصادی خانوار و همچنین آمار های ثبتی در کشور، همچنان سرشماری از اهمیت خاصی در کشور برخوردار می باشد. چرا که اولاً اقلام اطلاعاتی در فرم ها فقط اختصاص به جمعیت نداشته و اطلاعات حاصل از حدود ۶۰ سؤال از فرم ها، برای برنامه ریزی دستگاه های اجرایی مورد استفاده قرار می گیرد.

علاوه بر این چارچوب تمامی فعالیت های آماری کشور و همچنین پژوهش ها و تحقیقات آماری توسط سرشماری تهیه می شود.

وی در ادامه به اهمیت حوزه بندی اشاره کرد و افزود: برآورد های نیروی انسانی و تجهیزات سرشماری براساس حوزه بندی تمامی مناطق روستایی و شهری شکل می گیرد. همچنین حوزه بندی پایه و اساس تهیه نقشه در کشور می باشد و تنها طرحی که اطلاعات مکانی کشور را براساس حوزه و بلوک می دهد، اطلاعات حاصل از سرشماری است.

آقای پارسا همچنین به افزایش ۵۰ درصدی دستمزد رده های اجرایی سرشماری عمومی نفوس مسکن ۱۳۹۰ در مقایسه با سرشماری ۱۳۸۵ اشاره نمود. در پایان، جلسه پرسش و پاسخ با حضور شرکت کنندگان در گردهمایی برگزار شد.

اجرای مسابقات فرهنگی در ماه مبارک رمضان

به مناسبت فرا رسیدن ماه مبارک رمضان و به منظور آشنایی بیشتر همکاران با فرهنگ قرآنی و احادیث ائمه اطهار، دفتر روابط عمومی اقدام به برگزاری مسابقه حفظ جزء ۳۰ قرآن کریم و مسابقه حدیث هفته نمود. در مسابقه حدیث هفته که ۲ مرحله از آن در مرداد ماه برگزار شده است، از بین ۲۰۰ نفر از شرکت کنندگان، آقایان جبرئیل قربانی، امیر شوکتی و خانم مرضیه مبارکی در مرحله اول و همچنین آقایان علیرضا حاتمی صادق، جعفر نظری جویباری و خانم مرجان میرزا خلیلی در مرحله دوم به قید قرعه به عنوان برنده مسابقات انتخاب شدند.

اخبار مرکز آمار ایران در مرداد ماه ۱۳۹۰ (ادامه)

بازدید یک روزه پژوهشگران معاونت سیاسی صدا و سیما از مرکز آمار ایران

در راستای همکاری های مرکز آمار ایران با مراکز پژوهشی و دستگاه های اجرایی و همچنین معرفی هر چه بیشتر فعالیت های این مرکز به جامعه علمی و کاربران آمار کشور، جمعی از پژوهشگران معاونت سیاسی سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، روز چهارشنبه ۵ مرداد ماه از مرکز آمار ایران بازدید به عمل آوردند. در نشست که به همین منظور در حوزه ریاست مرکز آمار ایران و با حضور دکتر گلستان سرپرست دفتر ریاست، روابط عمومی و همکاری های بین الملل برگزار گردید، طرح تبلیغات سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰ به ویژه بخش های مرتبط با تبلیغات صدا و سیما ارائه و بر اهمیت همکاری سازمان صدا و سیما در جلب مشارکت پاسخگویان در سرشماری تأکید شد. آقای دانشور مشاور معاون سیاسی نیز با اشاره به این نکته که معاونت سیاسی مهمترین مرکز تولید و پردازش خبر در این سازمان است، بر اهمیت تهیه خبر و محتوای اخبار سرشماری توسط ستاد خبری مرکز آمار ایران در امر تبلیغات سرشماری ۱۳۹۰ تأکید نمود.

همچنین در این نشست خانم ها فتحی و قصوری و آقایان یوسفی و بردبار، کارشناسان دفتر جمعیت، نیروی کار و سرشماری و دفتر روش شناسی آماری و طرح های نمونه گیری مرکز آمار ایران، جهت آشنایی پژوهشگران با فعالیت های مرکز به معرفی طرح های آمارگیری و ارائه مباحثی در رابطه با فرم ها و اقلام سرشماری ۱۳۹۰، طرح هزینه و درآمد خانوار و طرح آمارگیری از نیروی کار و روش های نمونه گیری پرداختند. شایان ذکر است در پایان نشست، مدعوین از کتابخانه مرکز نیز بازدید کردند.

اهدای کمک های نقدی کارکنان مرکز آمار ایران به قحطی زدگان سومالی

همزمان با ماه مبارک رمضان و در راستای کمک های مردمی به مردم مسلمان و قحطی زده سومالی، همگام با سایر سازمان ها و اقشار مختلف مردم در کشور، کارکنان مرکز آمار ایران، کمک های نقدی خود را به قحطی زدگان سومالی اهدا کردند. به همین منظور مبلغ ۲۱ میلیون و پانصد هزار ریال به حساب شماره ۹۹۹۹۹ جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران واریز گردید.

اخبار استانیها در مرداد ماه ۱۳۹۰

● زنجان

● اولین جلسه ستاد هماهنگی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰ استان زنجان در نهم مرداد ماه به ریاست آقای دکتر رفوفی نژاد استاندار زنجان و با حضور نمایندگان دستگاه های اجرایی استان برگزار شد. در این جلسه استاندار زنجان و رئیس ستاد هماهنگی سرشماری استان با اشاره به

اهمیت و ضرورت اجرای سرشماری، بر همکاری کلیه دستگاه های اجرایی استان در خصوص تأمین خودرو، نیروی انسانی، محل ستاد، کلاس های آموزشی و... در اجرای سرشماری ۹۰ تأکید نمود.

● نمایشگاه "زنجان در مسیر توسعه" از دوم الی هشتم مرداد ماه در محل نمایشگاه بین المللی کاسپین زنجان برگزار شد. دفتر آمار و اطلاعات استانداری زنجان علاوه بر شرکت در نمایشگاه، مسئولیت ارزیابی و انتخاب غرفه های برتر از بین دستگاه های اجرایی و همچنین نمایندگان بخش خصوصی شرکت کننده در نمایشگاه را به عهده داشت.

● ایلام

● طرح آمارگیری از نیروی کار فصل تابستان از تاریخ پانزدهم مردادماه به مدت ۱۵ روز همزمان با سراسر کشور در استان ایلام اجرا شد. این طرح چهارم مرحله در سال بطور فصلی و به منظور محاسبه نرخ اشتغال و بیکاری استان اجرا می شود.

● خراسان رضوی

● اولین جلسه ستاد هماهنگی سرشماری نفوس و مسکن ۱۳۹۰ استان خراسان رضوی با حضور آقای دکتر صلاحی استاندار و آقای قائمی، قائم مقام ستاد سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰ کشور و معاون طرح های آماری و آمارهای ثبتی مرکز آمار ایران و برخی از مدیران دستگاه های اجرایی استان برگزار گردید. در این جلسه گزارشی از روند اجرای فعالیت های مربوط به سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۰ توسط استاندار ارائه شد.

● در سالروز آغاز بازگشت آزادگان سرافراز به میهن اسلامی، جلسه ای با حضور کارکنان دفتر آمار و اطلاعات خراسان رضوی در محل دفتر برگزار گردید. در این مراسم آقای ذاکری مدیر کل دفتر آمار و اطلاعات ضمن تبریک این مناسبت، آزادگان و ایثارگران را مایه افتخار جامعه خواند و با اشاره به ایثارگری های آزادگان سرافراز، صبر و استقامت و ایمان آزادگان را ستود. در ادامه از ایثارگری های جناب آقای هادی نوروزیان با اهدای لوح سپاس و هدایایی تجلیل شد.

● تیم فوتسال دفتر آمار و اطلاعات استانداری خراسان رضوی در مسابقات بین دفاتر استانداری که به مناسبت اعیاد شعبانیه برگزار گردیده بود قهرمان اخلاق شد.

تازه های نشر استان ها

● مازندران: نشریه گزیده شاخص ها و نماگرهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان مازندران

● فارس: نشریه سالنامه آماری شهرستانهای استان فارس سال ۱۳۸۸ (۲۵ شهرستان) - این نشریات برای نخستین بار در کشور و در چارچوب نشریه سالنامه آماری کشور در سطح شهرستان توسط کارشناسان گروه استخراج و بازیابی اطلاعات دفتر آمار و اطلاعات استانداری فارس تهیه و منتشر شده است.

● خوزستان: نشریه گزیده شاخص ها و نماگرهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی - زمستان ۱۳۸۹

آیا می دانید؟

- نخستین مردمانی که سیستم فاضلاب را جهت تخلیه آب شهری به بیرون از شهر استفاده کردند، ایرانی ها بوده اند.
- نخستین مردمانی که اسب و نحوه استفاده از آن را به جهان معرفی کردند، ایرانی ها بوده اند.
- نخستین مردمانی که سکه را در جهان ضرب کردند، ایرانی ها بوده اند.
- نخستین مردمانی که ذوب فلزات را آغاز کردند، ایرانی ها بوده اند و این کار را در شهر سیلک در اطراف کاشان انجام دادند.

خواص درمانی برخی از میوه ها و گیاهان:

- **خرما**
خرما میوه ای است بسیار مقوی که حاوی مواد معدنی زیادی همچون پتاسیم، روی، منگنز، آهن و ویتامین های A, B و E است و این روزها به دلیل فرا رسیدن ایام روزه داری، از طرفداران بیشتری برخوردار است و اغلب روزه داران روزه خود را با این میوه بهشتی افطار می کنند.
- **زنجبیل**
برای درمان دردهای عضلانی و مفاصل مفید است.
- **مریم گلی**
برای درمان گلو درد مفید است.
- **کرفس**

نتایج تحقیقات اخیر نشان می دهد گیاه کرفس به دلیل وجود روغن های فرار، رزین ها و فلاونوئیدها خاصیت ضد التهابی و ضد درد دارد.

• نعناع

کارشناسان بهداشت عمومی در استرالیا تأکید کردند که نعناع واکنش ضد درد را در روده فعال می کند.

• مرزه

به خواص دو ترکیب از ترکیب شیمیایی موجود در قسمت برگ و ساقه مرزه اشاره شده است. این دو ترکیب عبارتند از بتا سیتریزول و اسید اورسولیک.

گزارش های متعددی مبنی بر اثر ضد التهابی اسید اورسولیک برای درمان سوختگی ها و نیز اثر بازدارندگی آن بر رشد تومورها مؤثر است. خواص ضد التهابی اسید اورسولیک منجر به استفاده وسیع از این ترکیب در صنایع آرایشی شده است.

• خواص دارویی سیر

سیر از سبزیهایی است که تاریخی کهن دارد. انسان خواص درمانی این گیاه را پنج قرن قبل از میلاد مسیح شناخته بود. در ماه فروردین، هر یک از پیاز های کوچک سیر را در خاک کاملاً خشک به فاصله ۱۵ تا ۲۰ سانتی متر می کارند و بین ماه های تیر و مرداد، که برگ ها پژمرده شود، جمع آوری می شود.

این گیاه در نواحی مختلف ایران به خصوص در شمال کشور به طور گسترده پرورش می یابد.

اهمیت و خواص سیر در احادیث اسلامی مورد توجه است. از این رو رسول خدا(ص) فرمودند: سیر بخورید و خود را با آن معالجه کنید زیرا در سیرشفا و بهبودی هفتاد مرض و بیماری است.

فواید سیر:

خواصی که دانشمندان (طب قدیم و جدید) برای سیر بر شمرده اند عبارتند از:

سیر اثر نیکویی در ضد عفونی کردن معده دارد. ولی نباید آن را زیاد مصرف کرد.

سیر، رسوبات خون را حل می کند. از این رو مصرف سیر به کسانی که درد مفاصل دارند، نقرس گرفته اند و یا به رماتیسم مبتلا شده اند توصیه می شود. سیر ادرار را زیاد می کند و فشار خون را پایین می آورد.

سیر، بهترین درمان برای فراموشی و نسیان است. خوردن سیر کدورت ذهن را از بین می برد.

سیر، بهترین تقویت کننده پیاز مغز است و روی مغز تأثیر نیکو دارد. خوردن سیر عضلات قلب را به نشاط می آورد و به این وسیله گردش خون منظم می شود. مصرف سیر مجاری تنفس و خون را پاک می کند و به این وسیله از تنگی نفس می کاهد.

سیر برخی از انواع سل ریوی را معالجه می کند به خصوص وقتی که با شیر ممزوج باشد. سیر، برای معالجه اسهال و برونشیت و سردرد و زکام مزمن و ضعف حافظه و سرگیجه سودمند است.

سیر در برابر امراض بسیاری مانند تب، مقاوم است. سیر، پوست بدن را خوشترنگ و گونه ها را سرخ و روده ها را از عفونت ها پاک می کند (به خصوص در اطفال) و با این خاصیت انسان را در مقابل بیماری تیفوئید و دیفتری محافظت می کند.

سخن بزرگان

- **خواجه عبدالله انصاری:** علم بر سر، تاج است و مال بر گردن، غل.
- **سقراط:** جامعه ای فرزانیکی و سعادت می یابد که خواندن، کار روزانه اش باشد.
- **شکسپیر:** کتاب بزرگترین اختراع بشر است.
- **کانت:** در عالم دو چیز از همه زیباتر است: آسمانی پرستاره و وجدانی آسوده.

ارتباط با خوانندگان

- **علیرغم صدور بخش نامه تطبیق شماره ۲۰۰/۵۵۹۱۹ مورخ ۸۹/۱۰/۲۸ و پیگیری و اعلان این که این بخش نامه شامل کارکنان خرید خدمت که در سال ۸۹ پیمانی شده اند نیز می شود، تا کنون جواب مکتوب و مستدل از طرف مسئولان مرکز به این پرسش داده نشده است. لذا خواهشمند است در خصوص پی گیری های لازم و احقاق حقوق این کارکنان خدوم و زحمتکش اقدام لازم مبذول گردد.**

• پیگیری:

درمورد درخواست برخی همکاران در شماره گذشته مبنی بر درج رویدادهای مرتبط با همکاران و همچنین ستون طنز انتقادی، مقرر شد با دریافت مطالب از سوی همکاران محترم، موارد به مرور در خبرنامه درج شود.

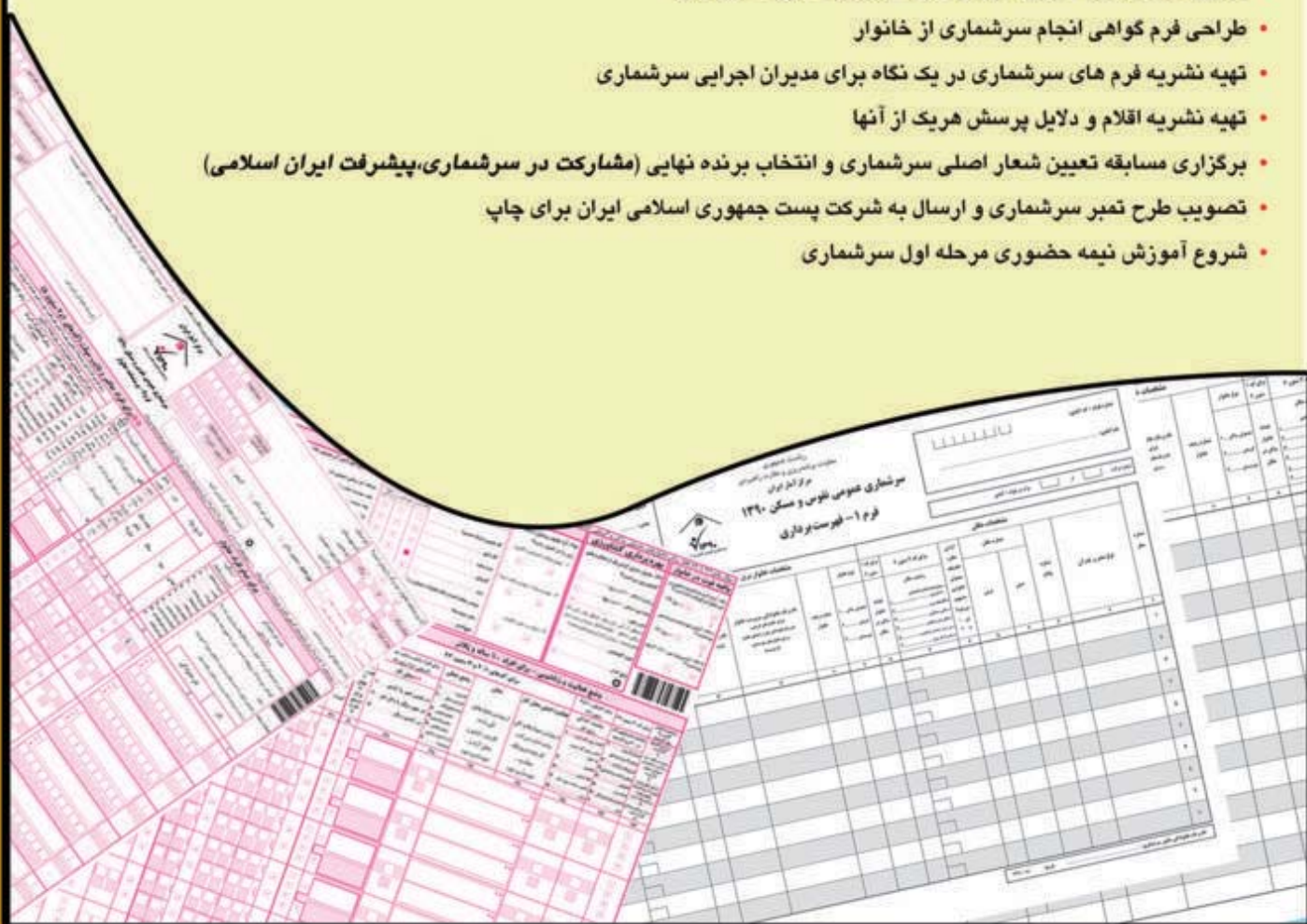

سرشماری عمومی نفوس و مسکن

آخرین اخبار:

بر اساس گزارش های رسیده از دبیرخانه ستاد سرشماری عمومی نفوس و مسکن کشور، فعالیت های زیر در مردادماه سال جاری توسط گروه های مختلف انجام شده است:

- راه اندازی تالار گفتگوی سرشماری در وب سایت مرکز (ویژه آموزش از راه دور)
- تهیه و طراحی راهنمای مأمور سرشماری
- تعیین مدرسان مرحله اول آموزش سرشماری و صدور احکام آنان
- طراحی فرم گواهی انجام سرشماری از خانوار
- تهیه نشریه فرم های سرشماری در یک نگاه برای مدیران اجرایی سرشماری
- تهیه نشریه اقلام و دلایل پرسش هریک از آنها
- برگزاری مسابقه تعیین شعار اصلی سرشماری و انتخاب برنده نهایی (مشارکت در سرشماری، پیشرفت ایران اسلامی)
- تصویب طرح تعمیر سرشماری و ارسال به شرکت پست جمهوری اسلامی ایران برای چاپ
- شروع آموزش نیمه حضوری مرحله اول سرشماری

● مقاله آماری

آشنایی با روش‌های اجرای سرشماری: روش دوفاکتو، روش دوژور

برگرفته از مقاله آقایان: طه نورالهی و داوود عباسی

در شیوه دوفاکتو (Defacto) تأکید بر محلی است که شخص در روز سرشماری در آنجا حاضر بوده است و هر فرد به مکانی که شب پیش از روز سرشماری در آنجا خوابیده است منتسب می‌گردد. نتیجه کاربرد این روش در سرشماری به دست آوردن حجم و توزیع "جمعیت حاضر" است.

در شیوه دوژور (Dejure) تأکید بر محلی است که شخص خود را متعلق به آن می‌داند و معمولاً یا قانوناً در آن محل ساکن یا مقیم است. در این شیوه مأمور سرشماری باید هر فرد را به محل اقامت یا اقامتگاه معمولی‌اش منتسب کند. نتیجه کاربرد این روش در سرشماری به دست آوردن حجم و توزیع "جمعیت مقیم" است. در این روش مفهوم محل سکونت معمولی یا دائم، بسیار مهم و مورد توجه می‌باشد. در این روش می‌توان سرشماری را طی چندین روز انجام داد. گاه اتباع بیگانه در این روش شمارش نمی‌شوند، ولی اتباع کشور که در کشورهای بیگانه به سر می‌برند شمارش می‌شوند. در این روش لازم است تعریف دقیقی از محل سکونت معمولی به عمل آید. معمولاً تردیدهایی در مورد شمارش بعضی از افراد غایب و میهمانان به وجود می‌آید. در این گونه موارد که درباره وضع محل سکونت معمولی تردید پیش می‌آید می‌توان به دو طریق عمل کرد:

الف - تعیین ضوابطی مبتنی بر این که چه مکانی را باید محل سکونت معمولی دانست.

ب - تعیین حداقل مدت سکونت که با توجه به آن بتوان شخص را عضو خانوار معینی دانست.

در مورد اخیر ممکن است یک حداقل مدت تعیین کرد یا تصمیم‌گیری را براساس این سؤال قرار داد که طی مدت معینی شخص بیشتر در چه محلی زندگی کرده است؟

● مقایسه نتایج روش دوژور و دوفاکتو

اگر کشور در معرض رفت و آمد خارجیان نباشد، جمعیت کل آن صرفنظر از شیوه انتساب افراد، تقریباً باید یکی شود. همچنین هرچه تحرک مکانی جمعیت در داخل کشور کمتر باشد نزدیکی جمعیت دوفاکتو به جمعیت دوژور بیشتر می‌شود. البته جمعیت حاضر [دوفاکتو] شهرها به لحاظ مرکزیت اداری و تجاری، خدماتی و گاه زیارتی معمولاً بیشتر از جمعیت مقیم [دوژور] آنهاست. برعکس جمعیت حاضر [دوفاکتو] در مناطق روستایی در ماههای توقف فعالیت‌های کشاورزی باید کمتر از جمعیت مقیم [دوژور] آنها باشد.

● توصیه سازمان ملل؛ روش مختلط

نظر سازمان ملل آن است که در صورت امکان همزمان با انتساب افراد به محل اقامت معمولی (روش دوژور) انتساب به محلی که فرد در زمان انجام سرشماری آنجا بوده است (روش دوفاکتو) نیز صورت پذیرد.

اما انتساب همزمان دوژور و دوفاکتو در صورتی با موفقیت صورت می‌گیرد که فاصله زمانی مشخص شده برای جمع‌آوری و سرشماری بسیار کوتاه، ترجیحاً یک روزه باشد. در کشورهایی که در آنها سرشماری با تأکید بر روش دوژور، صورت می‌گیرد، اگر مدت زمان تعیین شده برای شمارش طولانی باشد، مثلاً اگر چند هفته طول بکشد، جمع‌آوری اطلاعات راجع به محل حضور فرد در زمان سرشماری به لحاظ طولانی بودن فاصله زمانی جمع‌آوری اطلاعات به دلایلی که پیش از این به آنها اشاره کردیم نتیجه مطلوبی به بار نخواهد آورد.

● توصیه سازمان ملل در مورد ترکیب دو روش به این شرح است:

توصیه می‌شود که برای حصول اطلاعات کامل، ترکیبی از دو روش به کار رود. در حالتی که ترکیب روش دوفاکتو و دوژور مورد نظر باشد، پرسشنامه باید برای

روز سرشماری بین افرادی که در اقامتگاه معمولی حاضر هستند و افرادی که غایب هستند، افرادی که اقامتگاه معمولی آنان در خانوار نیست اما در هنگام آمارگیری حضور دارند تمایز قایل شود. از کسانی نیز که موقتاً در خانوار حضور دارند باید اطلاعاتی در مورد اقامتگاه معمولی آنان برای نسبت دادن به آنجا کسب شود. جمع‌آوری چنین داده‌های کاملی، بستگی به میزان کاری که از آمارگیر انتظار می‌رود، کفایت نظارت و کارایی انتقال مفاهیم به آمارگیر و مردم دارد. هر کشوری باید امکان گردآوری چنین داده‌هایی را مورد بررسی قرار دهد.

آنچه در عمل متداول است کاربرد توأم دو روش با برخی اعمال تغییرات است. اصلاحات در جهت کاهش مسائل مربوط به مفاهیم برای آمارگیر و مردم است. برای مثال اگر شخصی مدتی قبل از زمان سرشماری در اقامتگاه معمولی خود نباشد و انتظار نمی‌رود که تا زمان سرشماری بازگردد آنگاه در جایی که در زمان سرشماری حاضر است آمارگیری می‌شود. در برخورد با این موارد دستورالعملها و آموزش باید دقیق و خوب باشد.

علیرغم آنکه توافق عمومی بر روی تعاریف جمعیت دوفاکتو و جمعیت دوزور وجود دارد اما کشورها در عمل کاملاً یکی از دو روش را اتخاذ نمی‌کنند و در کاربرد مفاهیم، اصول مختلفی را برای به حساب آوردن یا نیاوردن برخی از گروه‌ها در کل جمعیت اعمال می‌کنند.

● روش استفاده شده در سرشماری‌ها گذشته ایران

هیچ‌کدام از سرشماری‌های ایران به شیوه دوفاکتو انجام نشده است. مفهوم کلیدی در سرشماری‌های ایران، به جای محل حضور فرد در روز سرشماری، «اقامتگاه معمولی» او است. پیداست «سرشماری که بر مبنای مفهوم «اقامتگاه معمولی» شکل بگیرد بیشتر یک سرشماری دوزور است تا دوفاکتو. در سرشماری‌های ایران افراد عموماً به «اقامتگاه معمولی» شان منتسب شده‌اند لذا سرشماری‌های ایران را در اساس باید دوزور به حساب آورد. در مدارک سرشماری‌های گذشته ایران در مورد شیوه و روش انجام سرشماری چنین اظهار شده است:

بر اساس گزارش خلاصه سرشماری عمومی کشور در سال ۱۳۳۵ که به وسیله اداره آمار عمومی وزارت کشور در سال ۱۳۳۹ منتشر شده است «اولین سرشماری ایران را که در آبان ۱۳۳۵ (نوامبر ۱۹۵۶) به عمل آمد می‌توان به عنوان یک سرشماری دوزور، طبقه‌بندی کرد». در این سرشماری «کلیه افراد معمولاً برحسب نقاطی که در آنجا سکونت داشتند یعنی نقاطی که اغلب اوقات در آنجا زیست کرده و می‌خواهید اقامت سرشماری شده‌اند». در نشریه سرشماری عمومی سال ۱۳۴۵ و نیز دستورالعمل مأموران سرشماری، روش مورد استفاده سرشماری دوزور اظهار شده است. این سرشماری «مبتنی بر اقامتگاه افراد می‌باشد. اقامتگاه معمولی هر شخص محلی است که شخص به طور مرتب در آنجا بیتوته کرده است».

در نشریه سرشماری ۱۳۵۵ آمده است «سرشماری عمومی نفوس ۱۳۵۵ نیز مانند سرشماری قبلی کشور با روش دوزور انجام گرفت». در این سرشماری اصطلاح اقامتگاه معمولی تعریف نشده است ولی از تعریف جمعیت کل پیداست که افراد به محل اقامت معمولی شان نسبت داده شده‌اند. منظور از جمعیت کل تعداد افراد همه خانوارهای معمولی ساکن، متحرک و ... که اقامتگاه معمولی آنان در زمان سرشماری در ایران بوده است. در سرشماری ۱۳۶۵ لفظ دوزور صراحتاً اظهار نشده است اما افراد به اقامتگاه معمولی شان نسبت داده شده‌اند. طبق تعریف این سرشماری، اقامتگاه معمولی خانوار محلی است که خانوار در زمان سرشماری در آنجا زندگی می‌کند مشروط بر این که اقامتگاه دیگری نداشته باشد. اقامتگاه معمولی خانوار که در زمان سرشماری بیش از یک اقامتگاه دارد محلی است که بیشترین مدت سال را در آنجا به سر می‌برد. همین تعریف و شیوه در سرشماری سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ نیز استفاده شده است.

بنابر این جز در مورد خانوارهای غیرساکن - که به محل ملاقاتشان با مأمور آمارگیر منتسب می‌شوند، شیوه عمل در کلیه سرشماری‌های ایران را باید دوزور تلقی نمود.

همگام با سرشماری ۹۰ (ادامه)

نتیجه:

برای انتخاب روش سرشماری سال ۱۳۹۰ کشور باید به نکات زیر توجه نمود:

- ۱- نظر به آن که سرشماری‌های گذشته ایران به روش دوژور انجام شده است؛ لزوم مقایسه‌پذیری سرشماری‌ها ایجاب می‌کند که در سرشماری سال ۱۳۹۰ نیز از همین روش استفاده شود.
- ۲- وجود جمعیت غیرساکن در ایران و این واقعیت که سرشماری در ایران نزدیک به ۱ ماه طول می‌کشد با طبیعت و مقتضیات روش دوژور هماهنگ است.
- ۳- کاربردهای مورد انتظار سرشماری در زمینه‌های سیاسی، برنامه‌ریزی و چارچوب‌سازی، استفاده از روش دوژور را ایجاب می‌کند.
- ۴- توصیه می‌شود برای آن بخش از جمعیت که محل اقامت معمولی برای آنان قابل تعریف نیست (نظیر جمعیت غیرساکن) و نیز هریک از گروه‌های ویژه‌ای که شرح آن در این مقاله آمده است از روش دوفاکتو استفاده شده و یا آن که رویه‌ها و دستورالعمل‌های کاملاً روشن و مشخصی برای شمارش آنان و احتساب آنان در جمعیت کل تدوین گردد.

اسامی برندگان جدول سرشماری (خبرنامه شماره ۴)

- آقای حمیدرضا جلالی، دفتر کشاورزی
- خانم مرجان نورینی، دفتر روش شناسی آماری و طرح های نمونه گیری
- خانم صفورا عباسی، دفتر جمعیت، نیروی کار و سرشماری
- آقای داوود سلیمی، دفتر نقشه و اطلاعات مکانی
- آقای محمد رضا رضوانی شکیب، دفتر آمار و اطلاعات استانداری خراسان رضوی

